

ЛКТ „Рідна школа“ організувала випуск 2001 р. спеціального громадського журналу-альманаху „Товариство „Рідна школа“: історія і сучасність“. За підтримки В. Панасюка видано книжку Степана Сірополка „Історія освіти в Україні“ (Ред. Ю. Вільчинський.— Львів, 2001).

З 2004 р. В. Панасюк продовжує працювати членом правління ЛКТ „Рідна школа“ і бере активну участь у підготовці та проведенні у Львові 2-го Всеукраїнського педагогічного конгресу (2005, перший — 1935), а згодом 3-го — у 2010 р. Водночас готує і перевидає праці 1-го конгресу. На 3-му виступає з концепцією розбудови державно-громадського управління загальноосвітньою школою (Третій Всеукраїнський педагогічний конгрес. Зб. наукових праць.— Львів, 2010.— С. 31—36).

Академік НАН України В. Панасюк був серед тих, хто спричинився до відновлення діяльності

Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. Його авторитетне слово, так само, як і акад. АН України М. Голубця, Я. Ісаєвича, Р. Кучера, Я. Підстригача, І. Юхновського, членів-кор. АН України О. Романива, Я. Бурака, Г. Максимовича та інших провідних вчених Львова створили можливість пройти процедуру відновлення Товариства без значних затримок. У 1992 р. В. Панасюка обрано дійсним членом НТШ від Комісії механіки. Його діяльність у цій комісії і в Товаристві загалом сприяє подальшому розвитку НТШ у Львові.

Вчений нагороджений високими урядовими нагородами СРСР і України, зокрема орденом „За заслуги“ 3-х ступенів (1998, 2001 і 2006), удостоєний почесного звання „Заслужений діяч науки і техніки України“. Щиро вітаємо з ювілеєм!

Григорій НИКИФОРЧИН,
Григорій СУЛИМ

29 березня 2011 р. виповнюється 85 років дійсному членові НТШ (від 28 березня 1992 р.), д-ру біологічних наук, професорові, почесному членові Українського біохемічного товариства — Іванові Дмитровичу Головацькому.

І. Головацький — відомий український вчений в галузі біохемії, з іменем якого пов'язані дослідження процесів метаболізму вуглеводів

і нуклеотидів. Учений створив наукову школу, дослідженнями якої встановлені співвідношення напрямів шляхів обміну вуглеводів у тварин. Ця школа також здійснила фундаментальні дослідження петозофосфатного шляху обміну вуглеводів і його взаємозв'язку з гліколізом. Значну увагу було також присвячено питанням клінічної біохемії тварин і людини, зокрема під час зловмісного росту. І. Головацький розробив нові методи визначення окремих сполук вуглеводів і нуклеотидів.

Народився І. Головацький в с. Чортовець Городенківського повіту Станіславського воєводства (нині Городенківський р-н Івано-Франківської обл.) у селянській родині. 1941 р. закінчив сільську неповну середню школу, після чого навчався в Коломийській гімназії, а згодом у Коломийському педагогічному училищі. Вже тоді зазнав переслідувань органами держбезпеки, був заарештований і майже півроку перебував під слідством (грудень 1944 р. — травень 1945 р.). Восени 1945 р. переїхав до Львова, навчався у Львівському педагогічному училищі № 2, яке закінчив 1946 р. і одразу вступив до Львівського державного ветеринарного інституту, який закінчив з відзнакою 1951 р.

Науковою роботою почав займатися ще під час навчання в інституті на запрошення проф. Вацлава Морачевського. Як відмінника навчання його залишили в інституті для навчання в аспірантурі при кафедрі органічної і біологічної хемії, якою керував відомий український вчений-біохемік, член-кор. АН УРСР, проф. С. Гжицький. Кандидатську дисертацію захистив у липні 1954 р. і був

призначений асистентом кафедри. 1958 р. йому надано вчене звання. Наукові дослідження у 1957—1961 рр. дали можливість І. Головацькому сформулювати новий напрям у вивченні біохемії обміну вуглеводів, зробити низку важливих публікацій, а згодом опублікувати монографію „Обмін вуглеводів у сільськогосподарських тварин“. 1963 р. захистив докторську дисертацію. Вже через два роки І. Головацькому присвоєне вчене звання професора з біохемії.

Вчений створив при кафедрі наукову лабораторію „Патологічної ензимології“, працівники якої досягли значних успіхів також у прикладній ензимології. З 1968 р. значна увага в дослідженнях І. Головацького і його співробітників була спрямована також на вивчення нуклеотидів і нуклеїнових кислот. Ці дослідження внесли важливі доповнення до відомих до цього особливостей біохемії серцевого м'язу. У продовження цих робіт згодом вивчено вміст гліколіпідів і вуглеводних компонентів у структурі глікопротеїнів.

Іван Головацький був членом Центральної ради Українського біохемічного товариства при АН УРСР (1965), брав участь у світових конгресах з біохемії (1961) та онкології (1962 і 1966). Протягом 1967—1971 рр.— проректор з наукової роботи Львівського зооветеринарного інституту, заступник голови Спецради із захисту докторських дисертацій при інституті. У 1968—1978 рр.— завідувач кафедри органічної та неорганічної хемії Львівського зооветеринарного інституту. У 1969—1991 рр.— член Центральної ради Всесоюзного біохемічного товариства, а з 1978 р.— член Президії цієї ради. У 1966—1991 рр.— член Наукової ради з проблем біохемії тварин і людини АН СРСР, де був на посаді голови секції. У 1969—1989 рр.— голова Львівського відділення Українського біохемічного товариства.

Наукова кар'єра талановитого вченого перервалася політичними переслідуваннями. 1982 р. за родинні зв'язки із „неблагонадійними“ людьми він був звільнений з посади завідувача кафедри Львівського зооветеринарного інституту без права працювати в навчальних закладах. Однак колеги звернулися з поданням до Президії АН УРСР із проханням надати І. Головацькому можливість продовжити наукову роботу у Львівському відділенні Інституту біохемії ім. О. В. Палладіна АН УРСР. Для цього тут був створений відділ регуляції обміну вуглеводів, і І. Головацький зміг

зайнятися своєю улюбленою справою у науковому напрямку, близькому до його попередніх розробок, хоч і дещо відмінному від них.

У грудні 1989 р. вченого запрошено до Львівського зооветеринарного інституту (тепер Академія ветеринарної медицини) на посаду завідувача кафедри біологічної, органічної та неорганічної хемії.

Того ж року почався новий період у громадсько-політичній діяльності І. Головацького. З 1989 р. він — голова Комісії з біохемії відновленого Наукового товариства ім. Шевченка. 1992 р. обраний дійсним членом НТШ, а 1993 р. — заступником голови НТШ. Він також — член правління Всеукраїнської спілки краєзнавців (1993), голова Львівського відділення Всеукраїнського наукового професійного товариства ім. М. Міхновського (1995), редактор відділу „Біологія“ „Енциклопедії сучасної України“ (1995), член колегії Львівської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1995), голова товариства „Трипілля“ (1995), голова Громадського комітету сприяння національному відродженню Львівської облдержадміністрації (1996), голова Добродійного громадського фонду ім. князя Осмоисла (1996), член Всеукраїнського братства ветеранів ОУН—УПА (1997), член комітету з військових поховань Львівської міської ради (1997), член спілки офіцерів України (1997), член ради Всеукраїнського об'єднання ветеранів (2003) та ін. Одночасно І. Головацький регулярно бере участь у регіональних, всеукраїнських і міжнародних семінарах, конференціях, зустрічах і походах, присвячених важливим подіям у національному відродженні і відновленні історичної пам'яті українського народу. Зокрема, є головою громадських комітетів зі створення стрілецьких меморіалів на горі Маківці і під Лисовичами, а також із за-

снування у Львові музею „Визвольної боротьби України“.

У 2004 р. ініціював включення у програму ЮНЕСКО проведення міжнародного відзначення 150 роковин народження видатного українського біохеміка і громадсько-політичного діяча Івана Горбачевського. У зв'язку з цим він виступав з доповідями на урочистих конференціях, присвячених І. Горбачевському в Карловому університеті (Прага) та на спільному засіданні НАН України, АМН України та Українського біохемічного товариства в Києві.

І. Головацький написав чимало монографій. З-поміж них Іван Горбачевський (1854—1942): життєписно-бібліографічний нарис“ (Львів, 1995, 126 с.); „Василь Дідушок: полковник, отаман, хроніка життя і діяльності (1889—1937)“ (Львів, 1998, 127 с.); „Іван Раковський (1874—1949): життєво-бібліографічний нарис“ (Львів, 2004, 214 с.); „Іван Горбачевський: наукові праці, документи і матеріали“ (Львів, 2005, 290 с.); „Віхи української історії: події, публіцистика, імена“ (Львів, 2006, 300 с.); „Наукові праці, документи, матеріали“ (Львів, 2007, 420 с.); „Від давнини до сучасності. Матеріали періодичних публікацій, події, публіцистика, імена, спогади“ (Львів, 2008, 416 с.).

І. Головацький нагороджений Почесною грамотою Президії АН УРСР (1986), орденами „За мужність“ (1999), „Подяка Президента“ (1999), Почесною грамотою Львівської облдержадміністрації (2002), Грамотою Командувача військами Західного оперативного командування (2002), Почесними грамотами та ювілейною відзнакою Всеукраїнського братства ОУН—УПА (2002), орденом „За заслуги“ (2007) та іншими нагородами.

Бажаємо Ювілярові міцного здоров'я та подальшої плідної праці на благо українського народу.

Ростислав СТОЙКА

Олександр Кіцера — визнаний в Україні та світі лікар-оториноларинголог, д-р медичних наук, професор Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, почесний член відновленого Українського лікарського товариства у Львові та його перший голова, дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка (від 9 березня 1995 р.), почесний член Польського товариства оториноларингологів-хірургів, Литовського товариства медичної реабілітації, перший редактор відновленого часопису „Народне здоров'я“, член редакційних колегій журналів „Acta medica Leopoliensia“, „Central and East“, „European Journal of Otorinolaryngology“...

Народився О. Кіцера 24 лютого 1931 р. у м. Луцьку в сім'ї тодішнього старшини Української Галицької Армії, січового стрільця, українського кооператора, викладача кооперативних курсів на Волині Омеляна і працівниці Секретаріату Директорії Юлії Кіцер. Його мати походила із шляхетського роду литовсько-польських князів Вазгірдасів (Вазгірдів) герба Одровонжів. Бабуся була з княжого, але вже руського (українського) роду Святополків — Мирських. По батьківській

лінії прадід і дід походили з села Любешки на Бібреччині, де прізвище Кіцера досить поширене.

Навчався О. Кіцера, з благословення митрополита Андрея Шептицького, в школі ім. св. Йосафата при монастирі с. василіянок у Львові, згодом — у Львівській академічній гімназії № 1 і середній школі № 1.

1948 р. вступив до Львівського медичного інституту. Брав участь у студентському науковому гуртку проф. Караванова, часом асистував йому під час операцій. Вже тоді спеціалізувався в оториноларингології. Закінчивши інститут у 1954 р., отримав скерування у Любешів Волинської обл. Тут, окрім своєї спеціальності, завідував проти-малярійною станцією, шкірвенкабінетом, заступав лікарів у сільських дільничих амбулаторіях... Одночасно розпочав свою громадську діяльність: писав жарти, інтермедії, з якими виступав на сцені районного Будинку культури. Працюючи вже в Бібрці, увесь вільний час також присвячував художній самодіяльності.

Наприкінці 1960-х рр. почав писати про лікарів, які одночасно були письменниками: С. Руданського, А. Конан-Дойла, А. Мунте, Ф. Рабле, М. Амосова, Я. Корчака, А. Чехова, а пізніше про Ю. Липу, С. Парфанович... Публікувався в інститутській багатотиражці „Медичні кадри“.

Після клінічної ординатури при кафедрі оториноларингології (1958) був лікарем-оториноларингологом у шпиталі Прикордонних військ. У ті ж роки міцно пов'язав свою діяльність з турис-